

זיגיי כאן כספית, עבור

פלוגה ז' של גדוד 196/79 נטלה חלק בכול הקרבות הקשים ביותר במלחמה, החל מקרבות הבלימה בגזרה המרכזית של תעלת סואץ, דרך קרב הפריצה וכיבוש חווה הסינית צליחת התעלה, וקרבות ארץ גושן בואכה אסמעילייה

אל"ם (במיל') רמי מתן, מ"פ ז'

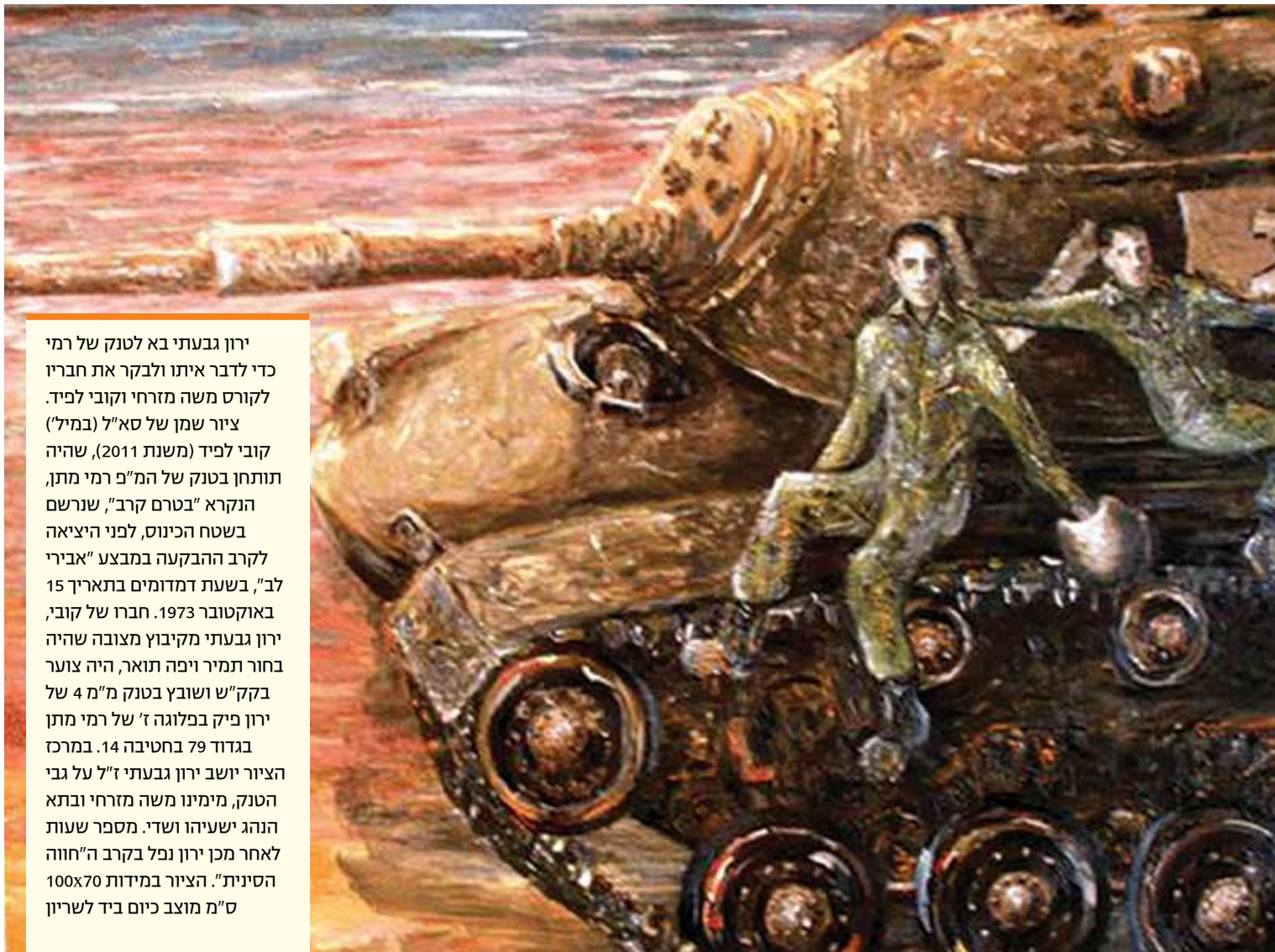
פלוגה ז' של גדוד 196/79 הייתה פלוגת קורס מפקדי טנקים שיצאה למלחמת יום הכיפורים במסגרת גדוד 196 שהפך לגדוד 79 בפיקודו של עמרם מצנע, ושל נתן בן ארי לאחר פציעתו של מצנע. לוחמי הפלוגה וסגל המפקדים היו חיילים צעירים ללא כול ניסיון קרבי מוקדם, ומלחמה זו הייתה עבורם טבילת האש הראשונה על כול המשתמע על פלוגה מופלאה זו, לא חוויתו כול ניסיון קרבי קודם לכן. הייתי אז צעיר בן 22 ופער הגיל ביני ובין חיילי הוא שנתיים עד שלוש.

לתוך מציאות זו הוטסנו לסיני בערב יום הכיפורים, קיבלנו טנקים בימ"ח בביר תמדה והתחלנו להתארגן לקראת מלחמה שאיננו יודעים את טיבה,

לא את המועד שבו תפרוץ אם בכלל. לאחר סיום מוקדם ולאחר תדריכי מוכנות ומוטיבציה היינו פרוסים בקו לביצוע תיאום כוונות. בשבת של יום הכיפורים, 6 באוקטובר בשעה 13:55 תקפו אותנו מטוסים מצרים. לשמחתנו הם לא פגעו בנו, אך מרגע זה היה לי ברור שזאת מלחמה ולא עוד יום קרב או משהו דומה. מחשבת בזק עוברת במוחי: "אתה הרי אחראי ללוחמי הפלוגה, לשלומם ולהצלחת כול המשימות שעומדות בפניך, האם תצליח?" ומיד נזכרתי בחברי הטוב מיכה נתן, חבר מהצופים וקצין צנחנים, שנפצע שנים אחר כך בלבנון, שביקר אותי כשבוע לפני פרוץ המלחמה ואמר לי: "רמי אתה מבין את המשמעות של היותך מ"פ? אם פורצת מלחמה אתה הרי אחראי ל-11 טנקים וכ-60 לוחמים, אתה מבין את המשמעות?" בביר תמדה בשעה 13:55 הבנתי מיד את המשמעות.

המשימה הראשונה של הפלוגה הייתה לפתוח את מְצָרֵי הג'די והמתלה, בהנחה שנחת שם קומנדו מצרי. נסענו על הכבישים במהירות והגענו לג'די ולאחר מכן למיתלה, יורים במקלעים ובתותחים לכול עבר, אך אין אויב והשטח שקט. בקשר נשמעת המלחמה בכל עוצמתה. לוחמי המעוזים הקוראים לעזרה, לוחמי הטנקים הנאבקים בכוחות קומנדו וטנקי אויב שהספיקו לצלות.

הגענו בחצות לטסה (שם מפקדות הגדוד והחטיבה שבקו), פגשנו באמנון רשף המח"ט (חטיבה 14) וקיבלנו משימה "לנוע לציר חיזית ולבלום שריון מצרי צולח". מעבר לזה אין אנו יודעים כלום. הגדוד התארגן, מצנע מוביל, אחרי הפלוגה שלי, ולאחר מכן פלוגה ח' בפיקוד נמרוד גאון. מספר קילומטרים ממערב לטסה נתקלנו במארב קומנדו מצרי שתקף אותנו מדרום. נתתי פקודת

ירון גבעתי בא לטנק של רמי כדי לדבר איתו ולבקר את חבריו לקורס משה מזרחי וקובי לפיד. ציור שמן של סא"ל (במיל") קובי לפיד (משנת 2011), שהיה תותחן בטנק של המ"פ רמי מתן, הנקרא "בטרם קרב", שנרשם בשטח הכינוס, לפני היציאה לקרב ההבקעה במבצע "אבירי לב", בשעת דמדומים בתאריך 15 באוקטובר 1973. חברו של קובי, ירון גבעתי מקיבוץ מצובה שהיה בחור תמיר ויפה תואר, היה צוער בקל"ש ושובץ בטנק מ"מ 4 של ירון פיק בפלוגה ז' של רמי מתן בגדוד 79 בחטיבה 14. במרכז הציור יושב ירון גבעתי ז"ל על גבי הטנק, מימינו משה מזרחי ובתא הנהג ישעיהו ושדי. מספר שעות לאחר מכן ירון נפל בקרב ה"חווה הסינית". הציור במידות 100x70 ס"מ מוצב כיום ביד לשריון

כמ"פ צעיר נקלתי בבעיות של מנהיגות שאין קורס בעולם שיכול לתת כלים להתמודד איתן או שאז בזמן המלחמה איש לא ידע כיצד לפתור אותן. באחד מימי הבלימה ותוך כדי ירי והפגזות, רץ לטנק שלי אחד ממפקדי הטנקים, עלה עליו וביקש ממני לנסוע הביתה!!! לא היססתי לשלוח לעברו את ידי הימנית החזקה, סטרתי לו על לחיו ושלחתי אותו חזרה להמשך לחימה. לאחר מספר דקות הוא נפצע ופונה לאחור. תסמונת מובהקת של הלם קרב. באחד הימים הקשים בבלימה, אחד המט"קים פחד לעלות לעמדה, וטען שקשה לו להניע, אין לו צידוד ועוד תירוצים שונים. ללא היסוס צידדתי את התותח לכיוונו ואיימתי שאם הוא לא עולה לעמדה אני יורה בו. כמובן שלא הייתי יורה בו, אך בדיעבד לאחר המלחמה, כששוחחנו על המקרה, הוא הבין שאני רציני ולא מתפטר.

ביחסי כוחות בלתי אפשריים. כמויות הטנקים והחי"ר המצרי שצלחו היו עצומות. אנו שהיינו ביחסי כוחות נחותים מאוד לחמנו והשמדנו מטרות מצריות תוך גילוי מעשי גבורה ואומץ בלתי רגילים. המקצוענות הטובה, אחוות הלוחמים וההכרה בצדקת הדרך אפשרו לנו להחזיק מעמד ולמנוע כול הישג משמעותי מהאויב. המחיר היה כבד, נמרוד גאון מ"פ ח' נהרג וכול שאר הטנקים שלו עברו לפלוגתי. אצלי בפלוגה נפגעו שישה טנקים והגדוד שכלל רק את פלוגה ז' מנה אז 8 טנקים בלבד. אחרי הצהריים נשארנו ללא תחמושת בטנקים וחיכינו למ"פ המפקדה. רק לפנות ערב הגיע האספקה. הפלוגה המשיכה לבלום 8 מ' באוקטובר ועד ל-14 בו. נגשנו בפעם הראשונה והיחידה עם טיל סאגר שפגע בטנק של חנן גוטשטיין, שני לוחמים נהרגו והשניים האחרים נפצעו.

הסתערות לשמאל והתחלתי לירות, לפגוע ולהשמיד את הכוח המצרי, אך הם נלחמו ולא ברחו, למרות שגדוד טנקים שלם מסתער עליהם. המארב חוסל רק לאחר שהגענו פיזית אליהם ודרסנו אותם עם זחלי הטנקים.

המצרים הצליחו לפגוע במספר טנקים, הטנק של ארז גורן סמ"פ ח' נפגע וארז נפצע קשה ונפטר בבית החולים לאחר מכן, טנק 3 בפלוגה שלי התנתק מהפלוגה והקשר הפיזי איתו נותק, חיפשנו אותו בהמשך הלילה אך לא מצאנו אותו. המט"ק סג"ם יאיר שחק הצטרף לפלוגה שלי תוך כדי תנועה ומעולם לא ראיתי ולא הספקתי לתדרך אותו. הם הגיעו לאזור התעלה, פרסו זחל בדיונה, נלחמו עד הכדור האחרון והמצרים פגעו בטנק. שלושה אנשי צוות נהרגו והרביעי נפל בשבי. עם בוקר התחלנו לבלום את המצרים מלהתקדם,

הרכב הפלוגה השתנה לחלוטין בשלב הזה. בבלימה הטנק שלי נפגע פעמיים והחלפתי טנק. קיבלתי מחלקה מפלוגה אחרת שהתפרקה בינתיים ועוד שני טנקים מפלוגה ח' וכך מהפלוגה המקורית שלי נשארו רק שלושה טנקים. היו בהם צוותים חדשים שלא הכרתי, הזמן לתדריכים היה במשורה וחשתי שעייני כולם נשואות אליי ובעינייהם אתה הוא הכול, אתה הוא זה שיחזיר אותם הביתה. גם אצלי מצטבר לחץ נפשי והמפגש עם ההרוגים והפצועים רק העצים אותם, ולכן סיגלתי לעצמי שיטה איך אני מתגבר על הלחץ הזה. הנחתי על פני סמוך לאפי מסיכה וירטואלית שניתקה את מה שקורה בי בתוכי מהנעשה בחוץ.

הפחדים, הלחץ, ההתרגשות נעצרו בתוכי והמסכה לא אפשרה להם לזלוג החוצה. כלפי חוץ נראיתי אמיץ, נחוש וקשוח, גם כלפי חיילי וגם כלפי מפקדיי וכול מה שקרה בפנים לא השפיע על החוץ. וכך המשכתי עד לסוף המלחמה.

ב-14 באוקטובר הפלוגה השתתפה בקרב השריון הגדול של המלחמה. המצרים פתחו בהתקפה חזיתית רחבה והחלו לתקוף בגזרת הפלוגה. ההתקפה החלה בבוקר ואנו היינו ערוכים ומוכנים אליה, ותוך מספר שעות שברנו את תנופת ההתקפה, השמדנו מטורות רכות וכבדות לרוב. הצוותים הפגינו מקצוענות רבה מאוד, רוח לחימה יוצאת מהרגל ונכונות לביצוע המשימה ללא ספקות ועוררין. לאחר יום זה התבטא מפקד החזית חיים ברלב ואמר: "צה"ל חזר לעצמו וגם המצרים".

מצב הרוח היה מרומם והתחושה הייתה שאנו עומדים לפני תפנית משמעותית ודרמטית בלחימה, ואכן יצאנו להתארגנות והתחלנו בהכנות למבצע "אבירי לב", מבצע פריצת מערכי החווה הסינית וכיבושם, ובהמשך צליחת התעלה.

הפלוגה בהרכב של 6 טנקים ונגמ"ש, ובגדוד עוד שתי פלוגות, פלוגה ח' של ישראל בן ארי (אייבר) ופלוגה י' של יובל נריה. המשימה הייתה ברורה וחדה: "פלוגה ז' (במסגרת גדוד 79) תנוע על ציר רביכה – לכסיקון, תכבוש את מרחב החווה הסינית ותטרה אותו עד לציר אושה, תשתלט על גשר מצרי ותצלח את התעלה.

במשך הבלימה ראינו את התעצמות הצבא המצרי באזור החווה הסינית ודיווחנו לאחור, כדי שגופי המודיעין יעבדו את הנתונים ויביאו אותם לידי ביטוי בפקודה. לצערי זה לא קרה.

המפקדים היו עסוקים בלימוד המשימה והשטח והחיילים הכינו את הטנקים לקראת היציאה. כאן המקום לציין לשבח את הצוות שלי – התותחן קובי לפיד, הטען קשר משה מזרחי והנהג ישעיהו ושדי. אינני יכול לדמיין אותי נלחם עם צוות אחר, הם היו קרי רוח אמיצים, מקצוענים וחברים.

המתח הורגש באוויר והיו כמה סימנים מעידים לכך. בשלב ראשון הגיע השליש ואמר: "כול החיילים,

דקל נתקע עקב תקלה טכנית ולא השתתף בקרב. המשכנו צפונה. לאחר שגדוד הסיור נע למשימותיו הובלנו את ההתקפה במבנה של שניים לפנים, הפלוגה שלי מימין, מצנע במרכז, ישראל אייבר משמאל ויובל מאחור. כבר בהתחלה עלה הטנק שלי יובל על מוקש רב עוצמה ויצא מכלל פעולה. הטנקים של הפלוגה שלו הצטרפו לפלוגה ח' ולפלוגה שלי. זמן קצר לאחר מכן ישראל אייבר פגע בטנק מצרי קרוב, ומעוצמת ההדף הוא נחבל קשות ונהרג. הסמ"פ אשי סידר תפס פיקוד ותוך דקות גם הוא נהרג. טנק צא בפלוגה שלי נפגע והמט"ק נהרג. נשארו לי רק ארבעה טנקים בפלוגה. היינו

בלב לבו של מתחם החווה הסינית ונתקלנו באויב מטווחים קצרים מאוד – טנקים, נגמ"שים, משאיות, חיילי חי"ר, מנהלות, מצבורי תחמושת, מפקדות ואפילו סוללות טילי נ"מ. הקרב היה צמוד וצפוף והשמדנו את האויב תוך תנועה צפונה לציר אושה. בתנועה צפונה נתקעו במחפורת טנק צא' של פלוגתי והנגמ"ש, ללא יכולת לנוע. הודעת

בפקודה, לכתב גלויות הביתה. "אחריו הגיע זחל"ם עם מרכזייה נידת – "חבר'ה, להתקשר הביתה." לבסוף הגיע מכלית מים – "חבר'ה, להתקלח". ומה החיילים מבינים מכך?

כשעה לפני היציאה מגיע אליל ירון גבעתי, צוער מקורס קציני השריון (קק"ש), ומבקש לדבר איתי. פנינו הצידה והוא אמר לי: "רמי, תבטיח לי שתחזיר אותי חי מהקרב הזה." התפתלתי וחככתי לשנייה בדעתי מה לענות לו, ולבסוף אמרתי: "ירון, אנחנו חזקים, נתגבר ונצליח. אני סומך עליך ואתה עליי ויהיה בסדר."

אני לא מכיר קורס בצה"ל שיכול להכשיר מפקדים להתמודד עם סוגיה שכזו, ואני נזכר בחברי מיכה שאמר לי שרובצת עלי אחריות כבדה מאוד.

לא הצלחתי לקיים את בקשתו של ירון גבעתי. הוא נהרג בלילה במבצע חילוץ הפצועים לאחר מכן. עם החשכה יצאנו לקרב המכריע. גדוד הסיור הוביל ולאחריו גדוד 79. התנועה הייתה קשה מאוד. נסענו זה באבק של זה בדממת אלחוט. בציר לקקן פנינו צפונה על ציר לכסיקון ובשלב הזה הטנק של יזהר

ראשי מלא במחשבות, אך אני יודע שעשית את הצעד הנכון וחילצתי את החיילים, למרות שחילוף זה גבה מחיר כבד של חמישה הרוגים ואחד עשר פצועים. חייל שנשלח למשימה חייב לדעת שיעשו כול מאמץ כדי להחזירו אפילו במחיר חי אדם.

אירוע זה ממחיש באופן חד וברור את הדילמה הקיימת בין הצורך המוחלט לבצע את המשימה ובין הצורך המוסרי וערכי להציל חי אדם ולפנות פצועים. מה גובר על מה, ובאיזה שלב של הקרב יש להחליט שלא אפשרי עוד לבצע את המשימה וכי יש לטפל בפצועים ולפנותם? האם כפי שקבע משה דיין שיחידה רשאית להפסיק את משימתה כשיש לה 50 אחוזים נפגעים? פלוגה ז' הגיעה למצב שבו נשאר לה טנק יחיד שמהווה רק 16 אחוזים מכלל הכוח. לדילמה זו אין "פתרון בית הספר" וכמ"פ שקלתי אותה בכול קרב וקרב לגופו של עניין.

הפלוגה שינתה פניה, הגיעו אליה צוותים חדשים והיא המשיכה להילחם במרחב החווה הסינית עד ל-18 באוקטובר, תוך שהיא משתפת בהרחבת מסדרון הצליחה כדי לאפשר מעבר בטוח של כוחות ודרגים ל"אפריקה". זאב מינדיגורסקי המ"מ, שחילץ יחד איתי את הפצועים, נהרג ב-17 באוקטובר בהתקפה על מתחם החווה הסינית.

ב-18 באוקטובר הסתערנו על מתחם נ"ט מצפון לחווה הסינית, וכול הטנקים שבפלוגה נפגעו, לרבות הטנק שלי שספג כאן את הפגיעה השלישית. בחזרה לחניון אחרי הקרב הזה שמעתי בקשר: "זיגי כאן כספית, עבור", ואני חושב איהו חצוף הוא קצין הקשר שמפריע לי עכשיו, אך הקריאה חוזרת על עצמה מספר פעמים למרות שביקשתי שיפסיק. לפתע הבנתי וזיהיתי את הקול, היה זה אחי ארנון, קצין קשר באוגדה שהצליח לאתר אותי ולודא שאני חי וקיים. התרגשות עצומה ואחר כך מצאנו לעצמנו תדר פרטי ודיברנו שעות ארוכות.

צלחנו את התעלה ב-19 באוקטובר, הפלוגה לחמה תחת פיקוד גדוד שקד וגדוד צנחנים במילואים. זאת הייתה הפעם הראשונה שבה אני כמ"פ נלחם עם גדוד חי"ל ולהיפך. בשלב הראשון קיימנו תיאום ציפיות בשטח ומאז הייתה בינינו שפה משותפת והלחמימה התנהלה בצורה מושלמת. כבשנו את מתחם אורחה בסרפאום בהתקפה משולבת ומתואמת וללא נפגעים.

ב-22 באוקטובר עמדנו לתקוף את איסמעיליה אך בשעה 18:55 נכנסה לתוקפה הפסקת האש הראשונה והתחלנו להתארגן לקראת המשך, התשה, אימונים והמשך בניית הכוח.

פלוגה ז' ביצעה את כול משימותיה, פינתה את פצועיה ושילמה מחיר כבד מאד, 27 לוחמים נהרגו ועוד רבים אחרים נפצעו.

אשרי המ"פ שיש לו פלוגה שכזו. אני מצדיע לפלוגה וללוחמיה.

החלטתי לחלץ את הצוותים של טנק 2א' והנמ"ש שנתקעו בשטח האויב. לצורך כך שלחתי את ירון פיק לחיפוי ואת יפתח יעקב לחלץ. הטנקים יצאו למשימתם. יפתח הגיע לאזור והעמיס אחד עשר חיילים על הטנק שלו והתחיל לנוע דרומה. תוך כדי תנועה נפגע ירון שעסק בחיפוי מטנק אויב ויפתח פנה לכיוונו כדי לחלצו. בהגיע יפתח לאזור הטנק של ירון נפגע גם הטנק שלו ואז נוצר מצב שבו נמצאים 19 לוחמים של פלוגה ז' בשטח אויב, חלקם פצועים, חלקם הרוגים ואני המ"פ נותרתי טנק יחיד בפלוגה. ברגע קשה זה קיבלתי את ההחלטה שהייתה אולי המשמעותית ביותר בחיי – לצאת ולחלצם. דיווחתי לנתן הסמג"ד, והוא החליט שלא אצא, כי ביצוע המשימה עלול להיכשל אם גם אני אפגע מאש אויב. לאחר דין ודברים קצר יצאתי והגעתי לאזור הפצועים. קובי ומזרחי יצאו החוצה מהטנק שלי וסייעו לחיילים לעלות על הטנק. לפתע הרגשתי שיורים עליי ואינני מזהה את מקור הירי. החלטתי להפסיק את החילוף וחזרתי לאחור עם מי שהספקתי לקחת. הגענו לתאג"ד, הורדנו את הפצועים ויצאתי לסבב נוסף להביא את מי שנשאר. צירפתי אליי את נגמ"ש הקט"א (קצין קישור ארטילרי) ואת הטנק של זאב מינדיגורסקי. הגענו לשטח ופינינו את מי שנשאר והצלחנו להשמיד שני טנקים מצריים, שהם אלה שפגעו בירון ויפתח קודם לכן. בדרך חזרה פנה אלי ישראל מרדר לי שיפתח המ"מ נשאר בשטח. ומה קרה ליפתח בינתיים, הוא נפגע והגיע לשוחה כשהוא פצוע קשה, לידו שכב החובש שלא נפצע. יפתח אמר לחובש לרוץ לכביש ולמצוא את הטנק שלי שמפנה, ולהביאו לחלץ אותו. החובש רץ לכביש כשהוא מבלבל, חזר לכיוון התאג"ד ולא הצליח לספר מה קרה. יצאנו לסבב חילוף שלישי כדי למצוא את יפתח. הגענו לשטח ולא מצאנו אותו. ברטי אוחיון שהיה תותחן בטנק של זאב, פפץ והחליט למצוא את יפתח הפצוע. על הארץ גופות רבות וברטי חיפש והמציא שיטה מקורית למצוא את יפתח שאותו הוא לא מכיר. הוא שואל שאלה פשוטה: "האם אתה יהודי? ולפי התשובה הוא כבר יבין. לאחר דקות כשהגיע ליפתח הוא שואל אותו "האם אתה יהודי?" ויפתח עונה לו בקול חלוש: "כן, אבל קשה מאד להיות יהודי!" ברטי גרר את יפתח ברצועת הסרבל עד לטנק, ורמי גולן עם ברטי העלו את יפתח לטנק ואנו חזרנו לאחור לתאג"ד. כול הפצועים פונו לתאג"ד. חמישה לוחמים נהרגו במבצע חילוף זה.

השעה הייתה 02:00 בליל 15-16 באוקטובר. פלוגה ז' המפוארת מונה רק את טנק המ"פ ויחד עם עוד 5 טנקים מגדוד 79 ו-8 טנקים מגדוד 184 בולמת את נחשולי הטנקים המצריים המנסים להגיע לאזור מצמד והצליחה. הצנחנים של דני מט החלו לחצות את התעלה בסירות גומי ואנו יודעים שבזכותנו הם יכולים לבצע את משימתם.

טנק המ"פ של רמי מחלץ את הפצועים. ציור שמן של סא"ל (במיל') קובי לפיד (משנת 2008), שהיה תותחן בטנק של המ"פ רמי מתן, המתאר את חילוף הנפגעים בחווה הסינית בליל 15 באוקטובר 1973, שנעשה תוך לחימה עזה. מדובר בשלושה חילוצים בזה אחר זה שבמהלכם נאספו וחולצו עשרות נפגעים. הציור המוצב כיום ביד לשריון (מידות 220x160 ס"מ) נעשה על פי רישום בעת המלחמה עצמה

להם שאחלץ אותם בהמשך הלילה. הגענו לציר אושה עם שמונה טנקים בגדוד, מתוך 22 בתחילה, והסתבר שבהמשך הצייר לא קיים כול גשר מצרי, וחמור מכך, שצומת טרטור – לכסיקון חסום ואין אפשרות להעביר את הפצועים מהתאג"דים דרומה. המח"ט החליט להסיג אותנו לאחור עד ציר שיק, ושם להמשיך ולהשמיד אויב כדי לאפשר את הצליחה. התחלנו לשפר לאחור ולאחר כמה דקות הטנק של המג"ד מצנע נפגע ושני אנשי צוות נהרגו. מצנע ואיש צוות נוסף נאספו על ידי טנק עשר וחצי של יואב שרייבמן (הטנק קיבל את הכינוי עשר וחצי ותפקידו היה לשמש בן זוג של מצנע). נתן בן ארי הסמג"ד תפס פיקוד וראוי וחושב לציין שהחלפת הפיקוד הייתה מושלמת וראויה להיות מודל חיובי במקרים שכאלה. ייצבנו קו בציר שיק ויחד עם גדוד 184 מנענו מהמצרים להגיע לאזור הצליחה. 16 טנקים של חטיבה 14 ובתוכם 3 של פלוגה ז' הם הכוח היחיד שמנע באותה עת מכוחות מצריים עדיפים בהרבה להגיע לחצר ולמנוע את הצליחה.